

педагогічної майстерності: зб. наук. пр. – Полтава: ПНПУ, 2011. – Вип. 8. – С. 209-215.

6. Педагогічний експеримент : навч.-метод. посіб. / [укладач О.Е. Жосан]. – Кіровоград : Видавництво КОШПО імені Василя Сухомлинського, 2008. – 72 с.

Кудрявцева В.Ф.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри англійської мови
Херсонської державної морської академії*

Швецова І.В.

*кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри англійської мови в судноводінні
Херсонської державної морської академії*

СТРАТЕГІЯ ВИВЧЕННЯ СТАНДАРТНИХ ФРАЗ ДЛЯ СПІЛКУВАННЯ У МОРІ НА ЗАНЯТТЯХ З МОРСЬКОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У численних статтях і виступах неодноразово наголошено, що неадекватне знання морської англійської мови спричиняє значні людські і матеріальні втрати, що, в першу чергу, стосується моряків, для яких англійська мова не є рідною. З метою уникнення таких ситуацій Міжнародна морська організація затвердила «Стандартні фрази для спілкування у морі Міжнародної морської організації (ІМО)», що використовується для зв'язку у морі, на підходах до порту, на водних шляхах і в гаванях, а також для внутрішнього суднового спілкування на суднах з багатомовною командою; надати допомогу морським навчальним закладам у досягненні вище зазначених цілей» [3, с. 10].

Особливу увагу приділено дослідженню можливостей системного підходу до навчання стандартних фраз для спілкування у морі на комунікативних заняттях з морської англійської мови.

Аналіз результатів досліджень свідчать про посилену увагу дослідників до питання численних зіткнень суден, що трапляються з-за невдалих комунікативних спроб врегулювати ситуацію, натомість використовується розмовна форма спілкування замість стандартизованої.

Простежено те, що:

- Визначаючи стандартні фрази для спілкування у морі як необхідну стандартизовану форму морського спілкування і як обов'язкову частину навчальних програм з морської англійської мови, другий аспект взагалі нехтується як другорядний [6, с. 5].

- До критеріїв з підготовки відносяться уміння читати технічні тексти і коментувати окремі фрагменти; правильно, з погляду граматики, висловити свою думку. Водночас, опанування стандартними фразами для спілкування у морі до переліку умінь не включене [1, с. 26].

• Немає єдиних вимог до рівня володіння стандартними фразами для спілкування у морі в різних країнах [2, с. 134].

Аналіз досліджень показав, що з-поміж стратегій, можливих для впровадження викладачами англійської мови за професійним спрямуванням є:

• доцільним розробити єдиний екзамен з перевірки володіння стандартними фразами для спілкування у морі [2, с. 134];

• необхідним є сертифікування вахтових офіцерів, а також тих, для кого англійська мова є рідною [5, с. 1].

Дискусійним залишається питання про доцільність вибору завдань для вивчення стандартних фраз. Група авторів нашого навчального закладу також обрала тематичний підхід до вивчення стандартних фраз для спілкування у морі, а з-посеред типових завдань – «Закінчіть фрази поданими словами», «Закінчіть розмову, використовуючи фрази», «Переставте рядки, щоб отримати логічно побудовану розмову», «Програйте розмову у ролях» [7; 8].

У Модельному курсі 3.17 «Морська англійська мова» подані рекомендації для викладачів морської англійської мови щодо методики вивчення стандартних фраз для спілкування у морі: «Регулярно виділяти час на повторення фраз невеликими частинами», яку ми вважаємо принципово важливою [4, с. 291]. Спостереження за роботою викладачів під час відвідування навчальних занять підтверджують наші уявлення про те, що стандартні фрази для спілкування у морі вивчаються фрагментарно і епізодично, а головне, що вони запам'ятовуються на короткий час.

На першому етапі дослідження нами визначено таку послідовність дій:

- окреслити перелік фраз, необхідних для вивчення студентами;
- визначити типи вправ / завдань для вивчення фраз;
- розробити тематично зорієнтовану послідовність завдань;
- визначити методику проведення обраних вправ / завдань;
- дослідити можливості ефективного оцінювання умінь студентів використовувати стандартні фрази.

Усвідомлюючи переваги кожного типу вправ/завдань на основі їх застосування у навчальному процесі, дозволяє визначити, що в умовах навчального закладу, де англійська мова теж іноземна, для впровадження системи вправ / завдань з ґрунтового вивчення стандартних фраз необхідно:

- протягом першого-третього семестрів навчати студентів зрозуміло і чітко спілкуватися морською англійською мовою загального вжитку (GME);

- при цьому, значну увагу приділяти вивченню базових структур стандартних фраз для спілкування у морі; запитань і відповідей на них;

- протягом четвертого семестру розпочинати поступову підготовку до активного і сфокусованого вивчення стандартних фраз;

- протягом наступних семестрів запроваджувати розроблену нами і апробовану на темах, пов'язаних з вантажними операціями, систему методично обґрунтованих вправ і завдань;

- додавати до поточних тестових завдань, у тому числі на електронній навчальній платформі Moodle;

- запровадити усну перевірку комунікативних умінь студентів з використання стандартних фраз у відповідних операційних ситуаціях на судні.

Навчання студентів стандартним фразам для спілкування у морі слід здійснювати на основі реальної практики у морській галузі і шляхом застосування відповідних сучасних методів вивчення мови. Крім вправ контрольованого і частково контрольованого характеру, студентам варто надавати можливість самостійного визначення змісту розмов з використанням стандартних фраз для спілкування у морі на основі детальних описів ситуацій, рольових карток, попередньої практики на судні. Вивчення стандартних фраз має здійснюватися системно і послідовно, для чого необхідно розробити тематично зорієнтовану і методично обґрунтовану систему завдань і послідовність їх виконання.

Можливості системного вивчення стандартних фраз для спілкування у морі ще далеко не вичерпані. Нашими наступними кроками плануються: створення міждисциплінарної робочої групи для об'єднання зусиль з навчання студентів стандартним фразам; завершення науково-методичних рекомендацій для викладачів морської англійської мови щодо системи вправ/завдань і методики використання стандартних фраз упродовж усього курсу вивчення англійської мови за професійним спрямуванням у морських навчальних закладах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Демченко О.М. Критеріальний підхід до сформованості вмінь професійного спілкування іноземною мовою у студентів ВНЗ морського транспорту. – Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д.Ушинського №2(109), 2016. – С. 26

2. Тирон О.М. З досвіду викладання англійської мови за професійним спрямуванням на факультеті судноводіння КДАВТ. – Водний транспорт, № 2(14), 2012. – С. 134

3. IMO Standard Marine Communication Phrases. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.segeln.co.at/media/pdf/smcp.pdf [04.04.2000]

4. Model Course 3.17 “Maritime English”. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ru.scribd.com/document/261953765> [31.10.2014]

5. Murrell S. All Watch Officers Must Be Certified in the IMO SMCP. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://safety4sea.com/watch-officers-must-certified-imo-smcp/>

6. Prichard B. Maritime English syllabus for the modern seafarer: Safety-related or comprehensive courses? [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://link.springer.com/article/BF03195041>[October 2017].

7. Sail Safe. Student’s Book: [навчальний посібник для студентів вищих морських навч. закл.] / В.Ф. Кудрявцева, С.Л. Барсук, К.Л. Бойко, М.П. Степанюк. – Херсон : ТОВ «ВКФ «Стар» ЛТД», 2017. – С. 56

8. While Ashore: [навчальний посібник для студентів вищих морських навч. закл.] / В.Ф. Кудрявцева, В.В. Бондаренко, О.Л. Мороз, І.В. Швецова – Херсон : ТОВ «ВКФ «Стар» ЛТД», 2018. – С. 116